

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет медицини і громадського здоров'я

Кафедра внутрішніх хвороб

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ
«МЕДСЕСТРИНСТВО У КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ
для студентів 2-4 курсу за спеціальністю «Медсестринство»

ступінь вищої освіти **БАКАЛАВР**

галузь знань **22 ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я**

спеціальність **223 МЕДСЕСТРИНСТВО**

освітньо-професійна програма **МЕДСЕСТРИНСТВО**

Розробники і викладачі	Контактний телефон, адреса	E-mail
Ковалевська Людмила Андріївна, професор, доктор медичних наук, проректор з наукової та лікувально-діагностичної роботи МГУ	+38(099)109-9286 Вул.Фонтанська дорога 23/1	mgu.klinik@ gmail.com
Врублевська Світлана Володимирівна, к.мед.н., доцент кафедри внутрішніх хвороб МГУ	+38(068)197-5177 Вул.Фонтанська дорога 23/1	vrublev2000@ gmail.com

Одеса - 2022

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Медсестринство у клініці внутрішніх хвороб» складено для підготовки фахівців відповідно до «Стандарту» першого бакалаврського рівня вищої освіти України галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство». Програма складена на підставі **Стандарту МОЗ** «Програма для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010102 “Сестринська справа” (Київ, 2011) та робочого навчального плану, затвердженого Вченою Радою МГУ 29.09.2022 року.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є набуття теоретичних знань, опанування практичними навичками та умінням за розділом 1 «Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб» і розділом

2 «Симптоми та синдроми при захворюваннях внутрішніх органів».

Міждисциплінарні зв'язки

Навчальна дисципліна «Пропедевтика внутрішньої медицини»:

- базується та інтегрується з дисциплінами: нормальна анатомія, топографічна анатомія, патологічна анатомія, нормальна фізіологія, патологічна фізіологія, фармакологія;
- закладає основи вивчення методів обстеження терапевтичного хворого і основні синдроми при захворюваннях внутрішніх органів, що передбачає формування умінь застосовувати отримані знання у процесі подальшого навчання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

- 1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є проводити опитування і фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати у клініці внутрішніх хвороб; аналізувати результати основних лабораторних і інструментальних методів дослідження; визначати провідні синдроми і симптоми у клініці внутрішніх захворювань.
- 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є навчання методам обстеження хворих, розпізнавання основних клінічних синдромів, будування синдромального діагнозу, основ докторської етики та деонтології.

1.3. Компетентності та результати навчання:

- **інтегральні:** здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог

- **загальні:** здатність застосовувати знання з виробничої практики (догляд за хворими) у практичних ситуаціях.

- ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою
- ЗК 07. Здатність спілкуватися іноземною мовою
- ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії -
- **спеціальні (фахові, предметні):**
- СК 06. Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- СК 07. Збереження власного здоров'я фахівця при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта.
- СК 14. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах.
- СК 15. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.
- СК 16. Здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).
- СК 17. Здатність працювати з коморбідними станами.
- СК 19. Здатність використовувати протоколи для стратифікації ризиків та прогнозу для одужання і якості життя.
- 1.4. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**
- ПРН 1. Володіти професійними знаннями; вміти формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування.
- ПРН 2. Проводити діагностику згідно спеціалізації: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта.
- ПРН 12. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму.

ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних професійних функцій (за списком 10).

ПРН 21 Здійснювати медсестринський процес в паліативній та хоспісній допомозі.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни – денна форма навчання			
		3 - й рік навчання		4 - й рік навчання	
Кількість кредитів – 15 Загальна кількість годин – 450	Галузь - 22 «Медицина»	обов'язкова			
	Спеціальність – 223 «Медсестринство»	Рік підготовки:			
		3-й		4-й	
		Семестр			
		5-й	6-й	7-й	8-й
		Лекції			
Мова навчання – українська	Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень	14 год.	14 год.	28 год.	14 год.
		Практичні, семінарські			
		28 год.	28 год.	56 год.	28 год.
		Лабораторні			
		-		-	
		Самостійна робота та індивідуальні завдання			
		48 год.	48	96	48
Вид контролю:					
залік	залік	залік	екзамен		

3. Структура навчальної дисципліни

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва тем	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. Основні методи обстеження хворих та семіотика уражень органів дихання та серцево-судинної системи ув клініці внутрішніх хвороб Змістовий модуль 1. Введення в клініку внутрішніх хвороб. Основні правила розпитування та огляду хворого.		
1.	Принципи організації та методи надання лікувально-профілактичної допомоги пацієнтам в Україні. Методи обстеження пацієнта медичною сестрою у клініці внутрішніх хвороб: суб'єктивний та об'єктивні методи обстеження пацієнтів. Правила користування стетоскопом та фонендоскопом.	2
2	Медсестринський процес в клініці внутрішніх хвороб. Опитування пацієнта медичною сестрою (паспортні дані, скарги, анамнез хвороби, анамнез життя). Обстеження пацієнта в межах компетенції медичної сестри. Підготовка пацієнта, правила взяття біологічного матеріалу для досліджень, транспортування його в лабораторію. Значення додаткових методів дослідження для з'ясування клінічного діагнозу	2
	та динаміки перебігу хвороби. Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження. Токсономія медсестринських діагнозів.	
	Разом	4
Змістовий модуль 2. Фізикальні та інструментальні методи дослідження стану бронхо–легеневої системи.		
3	Методика дослідження дихальної системи: опитування, огляд, пальпація, перкусія. Особливості з'ясування анамнезу захворювання та життя. Методика проведення статичного та динамічного огляду грудної клітки. Визначення топографічних ділянок та фізіологічних утворень на грудній клітці та їх діагностичне значення. Фізіологічні та патологічні форми грудної клітки, їх критерії. Послідовність проведення пальпації грудної клітки, визначення голосового тремтіння та семіологічна оцінка його результатів.	2

4.	Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі розпитування хворого, пальпації та перкусії грудної клітки. Правила користування стетоскопом та фонендоскопом. Основні симптоми та синдроми при гострих респіраторних захворюваннях. Кашель.	2
5	Аускультация легень: основні та додаткові дихальні шуми. Основні дихальні шуми: везикулярне та бронхіальне дихання, їх кількісні та якісні зміни, умови виникнення. Класифікація додаткових дихальних шумів (хрипи, крепітація, шум тертя плеври). Причини виникнення сухих та вологих хрипів, їх різновиди. Діагностичне значення консонуючих і неконсонуючих хрипів. Умови виникнення крепітації та шуму тертя плеври. Диференціальні ознаки додаткових дихальних шумів. Додаткові аускультативні феномени.	2
6.	Основні клінічні прояви при гострому та хронічному бронхіті. Хронічні обструктивні захворювання легень. Синдром підвищення повітряності легеневої тканини. Визначення та основні механізми розвитку хронічного бронхіту. Основні скарги та дані фізикального обстеження хворих на гострий та хронічний бронхіт. Синдром бронхіальної обструкції, мукоциліарної недостатності та підвищеної повітряності легень. Основні методи інструментальної діагностики. Лабораторні ознаки за даними загального аналізу крові та дослідження харкотиння. Визначення та основні клінічні прояви бронхоектатичної хвороби. Поняття про хронічне обструктивне захворювання легень	2
7	Бронхіальна астма. Етіологія, роль алергенів у виникненні захворювання. Медсестринський процес при бронхіальній астмі. Клінічна картина нападу бронхіальної астми, невідкладна допомога та профілактика в 12 міжприступний період, критерії ефективності медсестринських втручань.	2
.8	Пневмонія. Сучасна класифікація: позалікарняна, набута пневмонія, внутрішньолікарняна (шпитальна, нозокоміальна), аспіраційна та пневмонії з тяжкими дефектами імунітету. Етіологія, морфологічні зміни. Медсестринський процес при пневмонії. Можливі ускладнення. Профілактика. Ускладнення пневмонії. Плеврит сухий та ексудативний. Визначення, класифікація. Медсестринський процес при плевриті. Значення плевральної пункції в діагностиці та лікуванні. Профілактика. Абсцес легенів. Визначення. Медсестринський процес при абсцесі легенів. Профілактика. Емфізема легенів. Визначення. Медсестринський процес при емфіземі легенів. Профілактика. Пневмосклероз. Визначення. Медсестринський процес при пневмосклерозі. Профілактика.	2
9	Професійні інтоксикації свинцем, хлорорганічними, фосфорорганічними, ртуть-органічними, миш'яковмісними сполуками. Медсестринський процес. Профілактика. Променева хвороба. Медсестринський процес. Профілактика. Суть	2

	пневмоконіозу. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика професійних хвороб та отруєнь. Вібраційна хвороба. Визначення. Медсестринський процес при вібраційній хворобі. Профілактика.	
10	Туберкульоз легень. Етіологія, класифікація туберкульозу. Медсестринський процес при туберкульозі легень: медсестринська діагностика, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань при обстеженні, спостереженні та догляді за пацієнтом.	2
	Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Специфічна і неспецифічна профілактика туберкульозу. Наказ МОЗ України з боротьби та запобігання туберкульозу Онкопатологія органів дихання. Медсестринський процес при раку легень. Профілактика онкологічних уражень органів дихання.	
	Разом	16
Змістовий модуль 3. Фізикальні методи дослідження та семіотика ураження серцево–судинної системи.		
11	Методика і техніка огляду, пальпації, перкусії та аускультації серця. Основні та додаткові точки аускультації. Місця проекції та найкращого вислуховування клапанів серця. Механізм формування серцевих тонів. Причини посилення та послаблення тонів. Акцент тону. Зміни тонів за тембром (хлопаючий, приглушений, оксамитовий, металевий, гарматний тони). Поняття про розщеплення та роздвоєння серцевих 2 12 тонів, причини їх виникнення та часові характеристики. Додаткові тони – щиголь відкриття мітрального клапана, галопні тони (протодіастолічний, мезодіастолічний та пресистолічний ритм галопа). Методичні особливості аускультації серця - безпосередньо вухом,	2
	стетоскопом, фонендоскопом: у положенні хворого стоячи, лежачи, у стані спокою і після фізичного навантаження	

12.	Органічні та функціональні серцеві шуми: механізм утворення, послідовність вислуховування та діагностичне значення симптомів. Причини виникнення та класифікація серцевих шумів (внутрішньосерцеві та позасерцеві, органічні та функціональні, систолічні та діастолічні, шуми вигнання, наповнення, регургітації). Правила вислуховування та алгоритм характеристики шумів серця: відношення до фаз серцевої діяльності, місце найкращого вислуховування, місця проведення, характер, інтенсивність, форма, зв'язок із тонами серця, зміни у залежності від положення тіла (вертикальне, горизонтальне) та фізичного навантаження. Поняття про функціональні шуми та їх відмінностей від органічних серцевих шумів. Позасерцеві шуми. Шум тертя перикарда, плевроперикардіальний шум, кардіопульмональний шуми.	2
13.	ЕКГ. Порушення серцевого ритму. Поняття про синусову тахікардію, брадикардію, аритмію, екстрасистолію, миготливу аритмію. Роль медсестри в догляді за пацієнтами з аритміями.	2
14.	Артеріальна гіпертензія. Етіологія. Медсестринський процес при гіпертонічній хворобі. Участь медичної сестри у діагностиці. Принципи лікування. Дієтотерапія. Гіпертонічний криз, клінічні прояви, невідкладна допомога. Ускладнення артеріальної гіпертензії: інфаркт міокарда, інсульт, нефросклероз, аневризма аорти. Класифікація гіпертонічної хвороби за рівнем артеріального тиску та за ураженням органів-мішеней. Основні скарги хворого на гіпертонічну хворобу, дані огляду, пальпації прекардіальної ділянки, перкусії меж серцевої тупості та аускультатії. ЕКГ-ознаки змін міокарда при гіпертонічній хворобі. Симптоматичні артеріальні гіпертензії. Ускладнені та неускладнені гіпертонічні кризи.	2
	Разом	8
Змістовний модуль 4: «Симптоми та синдроми при захворюваннях ССС».		
1	Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Етіологія. Медсестринський процес при стенокардії. Діагностичні критерії, основні принципи лікування. Надання невідкладної допомоги в разі нападу. Догляд за пацієнтами, первинна та вторинна профілактика.	2
2	Медсестринський процес при гострому інфаркті міокарда. Перша допомога. Ведення пацієнта з неускладненим інфарктом міокарда. Ускладнення: кардіогенний шок, аритмії, тромбоемболії, перфорація перегородки, аневризма шлуночка, синдром Дреслера. Атипові форми інфаркту міокарда. Роль медичної сестри у здійсненні лікування та виходжуванні пацієнтів. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Кардіологія»».	2

3	Синдром серцевої та судинної недостатності при захворюваннях серцево-судинної системи. Визначення серцевої недостатності та основні патогенетичні шляхи її розвитку. Сучасна класифікація серцевої недостатності (стадії серцевої недостатності, гемодинамічний варіант, функціональні класи пацієнтів). Основні клінічні прояви серцевої недостатності та дані інструментальних методів дослідження, що підтверджують її наявність. Судинна недостатність та основні її різновиди: знепритомнення, колапс, шок. Поняття про синкопальні стани, механізм їх виникнення та основні клінічні прояви	2
4	Основні симптоми та синдроми при атеросклерозі. Визначення ВОЗ/МТГ. Основні фактори ризику. Класифікація за ураженням органів-мішеней. Основні скарги хворого, дані огляду, пальпації прекардіальної ділянки, перкусії меж серцевої тупості та аускультатії. ЕКГ–ознаки змін міокарда при атеросклерозі. Лабораторна діагностика атеросклерозу.	2
5	Вади серця. Класифікація. Набуті вади серця. Етіологія. Класифікація набутих вад серця: поняття про стеноз та недостатність, компенсацію та декомпенсацію. Медсестринський процес при набутих вадах серця залежно від їх клінічних форм. Профілактика набутих вад серця.	2
6	Міокардит, ендокардит, перикардит (різної етіології). Визначення суті, причини. Медсестринський процес при міокардиті, ендокардиті, перикардиті. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».	2
	Разом	12

МОДУЛЬ 2. Основні методи обстеження хворих та семіотика уражень органів травлення та кровотворення у клініці внутрішніх хвороб

Змістовний модуль 5: «Методика обстеження, основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів травлення.»

7	Основні симптоми та синдроми при функціональних захворюваннях ШКТ. Особливості больового синдрому в залежності від локалізації процесу, патологічного вогнища та стану кислотопродукуючої функції шлунка. Етіологія, критерії діагностики, прояви диспептичного синдрому. Розповсюдженість хелікобактеріозу, умови пошкодження слизової оболонки шлунка та 12-палої кишки.: рефлюксна хвороба; основні клінічні та лабораторні прояви. Визначення та принципи сучасної класифікації. Поняття про дискінезії жовчовивідних шляхів та їх типи. Основні скарги хворих. Дані фізикального обстеження хворих. Поняття про кутанновісцеральні та вісцero-кутанні симптоми при захворюваннях жовчовивідних шляхів.	2
8	Основні симптоми та синдроми захворювань шлунка. Гострий гастрит. Етіологія. Медсестринський процес при гострому гастриті: медсестринське обстеження, медсестринські діагнози, планування	2

	медсестринських втручань (взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, надання невідкладної допомоги, особливості догляду за пацієнтом, принципи дієтотерапії та лікування). Роль медичної сестри в профілактиці захворювання. Хронічний гастрит типу А, В. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при хронічних гастритах.	
9	Виконання медсестринського процесу при виразковій хворобі шлунка і дванадцятипалої кишки. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта і взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, ендоскопічного). Надання невідкладної долікарської допомоги при ускладненнях виразкової хвороби. Виконання лікарських призначень. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Невідкладна допомога при шлунково-стравохідній кровотечі. Профілактика захворювання.	2
10	Жовчнокам'яна хвороба: основні скарги та дані фізикального обстеження. Особливості больового синдрому. Основні прояви жовтяничного синдрому та синдрому холестазу, їх лабораторні ознаки. Невідкладна допомога при жовчній коліці. Хронічний панкреатит. Медсестринський процес при хронічному панкреатиті. Профілактика хронічного панкреатиту. Хронічний ентерит. Медсестринський процес при хронічному ентериті. Профілактика хронічного ентериту. Хронічний коліт. Медсестринський процес при хронічному коліті. Профілактика хронічного коліту.	2

11	Визначення та принципи сучасної класифікації хронічного гепатиту та цирозу печінки. Основні етіологічні чинники розвитку гепатиту та цирозу печінки. Механізм ураження печінки при гепатитах вірусної етіології. Основні скарги хворих на гепатити та цирози печінки, особливості результатів огляду та дані фізикального обстеження. Морфологічні та біохімічні ознаки ураження печінки. Поняття про індекс гістологічної активності та критерії Чайлда–Пью. Синдроми портальної гіпертензії, печінкової недостатності та гепатолієнальний синдром при ураженнях печінки. Основні ускладнення цирозів печінки. Невідкладна допомога при печінковій недостатності.	2
	Разом	10
Змістовний модуль 6: «Методика обстеження, основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів кровотворення.»		
12	Сучасний погляд на кровотворення. Функції гемопоетичної системи: транспортна, захисна, гемостатична, регуляційна електrolітів і води, терморегуляційна, зв'язок між органами і тканинами. Анемія. Визначення, етіологія, класифікація. Основні симптоми при анемії. Постгеморагічна (гостра, хронічна), залізодефіцитна, мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (набута, вроджена). Медсестринський процес при анемії:	2
	медсестринське обстеження, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, визначення рівня заліза в сироватці крові, копрології) та інструментальних обстежень (різних видів ендоскопії, ЕКГ тощо). Вирішення дійсних проблем та потреб пацієнта. Принципи лікування. Профілактика.	
13	Гемобластоз. Визначення. Етіологія. Класифікація пухлинних захворювань кровотворної і лімфоїдної тканин. Медсестринський процес при гострому мієлоїдному та лімфоїдному лейкозі, хронічних мієлопроліферативних захворюваннях (хронічному мієлолейкозі, справжній поліцитемії, ідіопатичному мієлофіброзі, есенціальній тромбоцитемії) та лімфопрліферативних процесах. Медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стерильної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика.	2

14	Геморагічні захворювання. Визначення. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при геморагічних захворюваннях (тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі): визначення, дійсні проблеми пацієнта, медсестринські діагнози. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, коагулограми, рентгенографії суглобів, МРТ, МЯР тощо). Виконання лікарських призначень. Профілактика.	2
	Разом	6

МОДУЛЬ 3. Основні методи обстеження хворих та семіотика уражень органів ендокринної та сечо-вивідної систем у клініці внутрішніх хвороб

Змістовний модуль 7: «Методика обстеження, основні симптоми та синдроми при захворюваннях нирок та органів сечовивідної системи.

15	Скарги хворих при ураженні нирок та результати фізикального обстеження хворих. Методи діагностики. Загальноклінічне дослідження сечі. Можливості інструментальної діагностики патології нирок. Лабораторне дослідження сечі, аналіз та інтерпретація результатів загальноклінічного аналізу сечі, дослідження сечі за Нечипоренком, Амбюрже, Адис–Каковським, Зимницьким. Сечовий, нефротичний синдроми при захворюваннях нирок. Результати біохімічного дослідження крові при патології нирок. Основні симптоми та синдроми захворювань нирок та сечовивідних шляхів. Сечовий та дизурічний синдроми. набряковий синдром та синдром артеріальної гіпертензії та ниркової кольки.	2

16	Основні симптоми та синдроми при захворюваннях нирок - гострому та хронічному гломерулонефриті. Визначення та сучасна класифікація гломерулонефриту. Основні механізми розвитку гломерулонефриту. Скарги хворих та результати фізикального обстеження хворих на гломерулонефрит. набряковий синдром та синдром артеріальної гіпертензії при гломерулонефриті. Синдром ниркової недостатності.	2
17	Основні симптоми та синдроми при гострому та хронічному пієлонефриті. Хронічна хвороба нирок. Загальноклінічне дослідження сечі. Визначення та сучасна класифікація пієлонефриту. Основні механізми розвитку пієлонефриту. Скарги хворих при ураженні нирок та результати фізикального обстеження хворих на пієлонефрит.	2

18	Нирковокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки. Особливості догляду за пацієнтами. Профілактика захворювання. Хронічна хвороба нирок. Етіологія. Класифікація, стадії. Методи діагностики (ренографія, сканування, комп'ютерна томографія). Принципи лікування. Види діалізу. Трансплантація нирки. Особливості спостереження, догляду та опіки над пацієнтами.	2
	Разом	8
Змістовний модуль 8: «Методика обстеження, основні симптоми та синдроми при ендокринних захворюваннях.»		
19	Дифузне тиреотоксичне воло (зоб). Ендемічне воло. Гіпотиреоз. Мікседема. Визначення. Етіологія. Медсестринський процес при хворобах щитоподібної залози: підготовка пацієнта до проведення специфічних додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Виконання призначень лікаря. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика захворювань щитоподібної залози	2
20	Цукровий діабет. Визначення. Етіологія, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес при цукровому діабеті: визначення дійсних проблем пацієнта, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення додаткових методів обстеження (загального та біохімічного аналізів крові, крові на рівень глюкози, глюкозотолерантного тесту, аналізу сечі на глюкозу, УЗД підшлункової залози, обстеження очного дна, ЕКГ тощо). Невідкладна допомога при гіпер- та гіпоглікемічній комі. Лікування медикаментозне та дієтотерапія. Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії та дієтотерапії. Диспансеризація, профілактика.	2
21	Ожиріння. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес при ожирінні. Ступені ожиріння (їх критерії) за різними методиками. Значення раціонального харчування та фізичної активності в профілактиці аліментарного ожиріння.	2
	Разом	6
РАЗОМ за дисципліну		70

5. Теми семінарських занять – не заплановано стандартом МОЗ
 («Програма для вищих медичних (фармацевтичних)
 навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю
 5.12010102 “Сестринська справа” Київ, 2011).

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва тем	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. Основні методи обстеження хворих та семіотика ураження дихальної та серцевосудинної систем. Змістовий модуль 1. Введення в клініку внутрішніх хвороб. Основні правила розпитування та огляду хворого.		
1.	Суб'єктивний та об'єктивні методи обстеження пацієнтів. Медсестринський процес в клініці внутрішніх хвороб. Опитування пацієнта медичною сестрою (паспортні дані, скарги, анамнез хвороби, анамнез життя). Обстеження пацієнта в межах компетенції медичної сестри. Підготовка пацієнта, правила взяття біологічного матеріалу для досліджень, транспортування його в лабораторію. Значення додаткових методів дослідження для з'ясування клінічного діагнозу та динаміки перебігу хвороби. Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при	2
	роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження. Токсономія медсестринських діагнозів.	
2.	Загальний огляд хворого. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого. Методика проведення загального огляду хворого. Визначення загального стану хворого (різновиди загальних станів хворого та їх критерії), оцінка стану його свідомості (типи порушень свідомості), постави, ходи (різновиди постави та ходи при різній патології), положення у ліжку (активне, пасивне, вимушене, їх види). Тілобудова та основні критерії нормальних конституціональних типів. Шкіра, її властивості (колір, еластичність, вологість, температура, елементи висипки, невуси, шрами, рубці) та патологічні зміни; оцінка стану волос та нігтів. Підшкірна клітковина (вгодваність, розподіл, типи ожиріння), стан м'язів та опорно– рухового апарату. Діагностичне значення симптомів, отриманих під час загального огляду хворого.	4
3.	Огляд окремих частин тіла: голови, шиї, тулуба, кінцівок. Методика проведення та послідовність огляду голови і шиї, кінцівок та тулуба, живота та грудної клітки. Послідовність пальпації лімфатичних вузлів. Діагностичне значення симптомів, отриманих під час огляду окремих частин тіла хворого.	2
	Разом	8
Змістовий модуль 2. Фізикальні та інструментальні методи дослідження та семіотика ураження бронхо–легеневої системи.		

4.	Основні скарги хворих із захворюваннями органів дихання. Огляд та пальпація грудної клітки. Послідовність виявлення та деталізації найважливіших суб'єктивних симптомів і їх семіологічна оцінка. Особливості з'ясування анамнезу захворювання та життя. Методика проведення статичного та динамічного огляду грудної клітки. Визначення топографічних ділянок та фізіологічних утворень на грудній клітці та їх діагностичне значення. Фізіологічні та патологічні форми грудної клітки, їх критерії. Патологічні форми дихання (Чейна-Стокса, Біота, Куссмауля, Грокко), їх характеристика та причини виникнення. Послідовність проведення пальпації грудної клітки, визначення голосового тремтіння та семіологічна оцінка його результатів	2
5	Перкусія легень. Методика і техніка проведення порівняльної перкусії легень. Роль перкусії у визначенні стану легень. Класифікація перкусії за цілями, за силою нанесення перкуторного удару, за методикою проведення. Різновиди та умови виникнення перкуторних тонів. Основні топографічні ділянки та орієнтири на поверхні грудної клітки. Послідовність характеристики та діагностичне значення отриманих даних. Причини виникнення тупого, тимпанічного, притушенотимпанічного, коробкового перкуторних тонів над легеньми. Методика і техніка проведення топографічної перкусії легень. Основні топографічні лінії на поверхні грудної клітки. Основні завдання та послідовність проведення топографічної перкусії легень. Визначення висоти стояння верхівок легень спереду та ззаду, ширини полів Креніга. Послідовність визначення нижньої межі легень, активної та пасивної рухливості нижнього легеневого краю. Простір Траубе, його значення при патології легень.	2
6	Аускультация легень: основні дихальні шуми (везикулярне та бронхіальне дихання). Історія розвитку аускультативної як методу фізикального обстеження хворого. Правила користування стетоскопом та фонендоскопом. Методика проведення орієнтовної порівняльної аускультативної легень. Основні дихальні шуми: везикулярне та бронхіальне дихання, їх кількісні та якісні зміни, умови виникнення. Методика визначення бронхофонії та її діагностичне значення.	2
7	Аускультация легень: додаткові дихальні шуми (хрипи, крепітація, шум тертя плеври). Класифікація додаткових дихальних шумів (хрипи, крепітація, шум тертя плеври). Причини виникнення сухих та вологих хрипів, їх різновиди. Діагностичне значення консонуючих і неконсонуючих хрипів. Умови виникнення крепітації та шуму тертя плеври. Диференціальні ознаки додаткових дихальних шумів. Додаткові	2
	аускультативні феномени, причини їх виникнення та діагностичне значення.	

8	Основні клінічні прояви при гострому та хронічному бронхіті. Хронічні обструктивні захворювання легень. Синдром підвищення повітряності легеневої тканини. Визначення та основні механізми розвитку хронічного бронхіту. Основні скарги та дані фізикального обстеження хворих на гострий та хронічний бронхіт. Синдром бронхіальної обструкції, мукоциліарної недостатності та підвищеної повітряності легень. Основні методи інструментальної діагностики. Лабораторні ознаки за даними загального аналізу крові та дослідження харкотиння. Визначення та основні клінічні прояви бронхоектатичної хвороби. Поняття про хронічне обструктивне захворювання легень	4
9	Бронхіальна астма. Етіологія, роль алергенів у виникненні захворювання. Медсестринський процес при бронхіальній астмі. Клінічна картина нападу бронхіальної астми, невідкладна допомога та профілактика в 12 міжприступний період, критерії ефективності медсестринських втручань.	4
	Основні симптоми та синдроми при бронхіальній астмі. Клінічні, інструментальні та лабораторні ознаки. Класифікація за ступенем тяжкості та перебігом, етіологічними факторами. Невідкладна допомога при нападі ядухи	
10	Пневмонія. Сучасна класифікація: позалікарняна, набута пневмонія, внутрішньолікарняна (шпитальна, нозокоміальна), аспіраційна та пневмонії з тяжкими дефектами імунітету. Етіологія, морфологічні зміни. Медсестринський процес при пневмонії. Можливі ускладнення. Профілактика. Ускладнення пневмонії. Плеврит сухий та ексудативний. Визначення, класифікація. Медсестринський процес при плевриті. Значення плевральної пункції в діагностиці та лікуванні. Профілактика. Абсцес легенів. Визначення. Медсестринський процес при абсцесі легенів. Профілактика. Емфізема легенів. Визначення. Медсестринський процес при емфіземі легенів. Профілактика. Пневмосклероз. Визначення. Медсестринський процес при пневмосклерозі. Профілактика.	4
11	Ускладнення пневмонії. Класифікація. Клінічні критерії діагностики. Можливості інструментальної діагностики ущільнення легеневої тканини. Лабораторні ознаки запального синдрому при пневмоніях. Основні причини розвитку пневмосклерозу. Дані фізикального та інструментального обстеження хворого із пневмосклерозом. Основні клінічні форми раку легень: особливості проявів при центральній та периферичній локалізації раку. Синдром ущільнення легеневої тканини.	2
12	Професійні інтоксикації свинцем, хлорорганічними, фосфорорганічними, ртуть-органічними, миш'яковмісними сполуками. Медсестринський процес. Профілактика. Променева хвороба. Медсестринський процес. Профілактика. Суть пневмоконіозу. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика професійних	4

	хвороб та отруєнь. Вібраційна хвороба. Визначення. Медсестринський процес при вібраційній хворобі. Профілактика.	
13.	Туберкульоз легень. Етіологія, класифікація туберкульозу. Медсестринський процес при туберкульозі легень: медсестринська діагностика, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань при обстеженні, спостереженні та догляді за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Специфічна і неспецифічна профілактика туберкульозу. Наказ МОЗ України з боротьби та запобігання туберкульозу Онкопатологія органів дихання. Медсестринський процес при раку легень. Профілактика онкологічних уражень органів дихання.	4.
14	Дихальна недостатність, кисневе голодання, гіпооксигенація. Визначення. Етіологія. Диференційний діагноз між серцевою та бронхіальною астмою. Ступені дихальної недостатності. Тактика, невідкладна допомога.	2
	Разом	32
Змістовий модуль 3. Фізикальні методи дослідження серцево–судинної системи. ЕКГ		
15.	Розпит та загальний огляд хворих із патологією серцевосудинної системи. Курація хворих з написанням анамнестичного розділу історії хвороби. Заняття.1 Діагностичне значення основних фізикальних методів обстеження системи кровообігу (розпитування, огляду, пальпації, перкусії, аускультації). Послідовність з'ясування та деталізації скарг хворого із серцево–судинною патологією. Особливості збирання анамнезу захворювання та життя. Проведення загального огляду кардіологічного хворого. Курація хворого з написання анамнестичного розділу історії хвороби.	2
16	Дослідження пульсу (артеріального, венозного, псевдокапілярного) та артеріального тиску. Судини, доступні для визначення пульсу (артеріального, венозного). Правила та послідовність дослідження пульсу на променевій артерії. Визначення основних властивостей пульсу (синхронності, ритмічності, частоти, напруження, наповнення, висоти, швидкості, рівномірності), виявлення дефіциту, лабільності, парадоксальності, дикротичності пульсу. Правила вимірювання артеріального тиску. Основні методи визначення артеріального тиску. Поняття про тони Короткова. Основні параметри, що визначають показники систолічного та діастолічного артеріального тиску. Поняття про пульсовий та середньодинамічний артеріальний тиск. Нормальні значення артеріального тиску у відповідності до критеріїв ВОЗ/МТГ.	2

17.	Огляд та пальпація передсерцевої ділянки. Перкусія меж відносної та абсолютної серцевої тупості, визначення ширини судинного пучка. Послідовність проведення огляду ділянки серця. Діагностичне значення серцевого горбу, пульсацій у ділянці серця та шиї. Методика і техніка пальпації прекардіальної ділянки: верхівковий поштовх (локалізація,	2

	площа, сила, висота, резистентність, зміщуваність, причини виникнення негативного верхівкового поштовху); серцевий поштовх, причини його появи та методика визначення; пульсація черевного відділу аорти, печінки, симптом Плєша, пульсація висхідного відділу аорти та її дуги, виявлення пульсації легеневого стовбура. Пресистолічне і систолічне тремтіння (симптом "котячого муркотіння"), причини виникнення. Поняття про відносну та абсолютну серцеву тупість, їх перкуторне визначення (послідовність: права, верхня, ліва межа) та зміни в умовах патології. Структури, що формують судинний пучок, перкуторне визначення його ширини.	
18.	Аускультация серця: серцеві тони, їх розщеплення, роздвоєння тонів, додаткові тони. Методика і техніка аускультации серця у відповідності з традиціями Київської терапевтичної школи. Основні та додаткові точки аускультации. Місця проєкції та найкращого вислуховування клапанів серця. Механізм формування серцевих тонів. Причини посилення та послаблення тонів. Акцент тону. Зміни тонів за тембром (хлопаючий, приглушений, оксамитовий, металевий, гарматний тони). Поняття про розщеплення та роздвоєння серцевих тонів, причини їх виникнення та часові характеристики. Додаткові тони – щиголь відкриття мітрального клапана, галопні тони (протодіастолічний, мезодіастолічний та пресистолічний ритм галопу). Методичні особливості аускультации серця безпосередньо 2 18 вухом, стетоскопом, фонендоскопом: у положенні хворого стоячи, лежачи, у стані спокою і після фізичного навантаження	2
19.	Аускультация серця: органічні та функціональні серцеві шуми. Причини виникнення та класифікація серцевих шумів (внутрішньосерцеві та позасерцеві, органічні та функціональні, систолічні та діастолічні, шуми вигнання, наповнення, регургітації). Правила вислуховування та алгоритм характеристики шумів серця: відношення до фаз серцевої діяльності, місце найкращого вислуховування, місця проведення, характер, інтенсивність, форма, зв'язок із тонами серця, зміни у залежності від положення тіла (вертикальне, горизонтальне) та фізичного навантаження. Визначення аускультативних симптомів Сиротиніна-Куковерова та Удінцева. Поняття про функціональні шуми та їх відмінностей від органічних серцевих шумів. Позасерцеві шуми. Шум тертя перикарда, плевроперикардальний шум, кардіопульмональний шуми.	2

20.	Методика реєстрації та розшифрування ЕКГ. ЕКГ-ознаки гіпертрофії передсердь та шлуночків. Клініко-діагностичне значення методу електрокардіографії. Біофізичні і фізіологічні основи ЕКГ. Структура і функція водіїв ритму серця та провідникової системи. Основні та додаткові шляхи проведення імпульсу. Методика і техніка реєстрації ЕКГ: стандартні відведення, однополюсні відведення від кінцівок, грудні відведення. Основні елементи ЕКГ : значення тривалості та амплітуди зубців, тривалості інтервалів і сегментів в нормі. Алгоритм і методика розшифрування ЕКГ. Методика реєстрації та розшифрування ЕКГ. ЕКГ-ознаки гіпертрофії передсердь та шлуночків. Алгоритм і методика розшифрування ЕКГ. ЕКГ-ознаки гіпертрофії правого та лівого передсердь та шлуночків.	2
21.	ЕКГ - обстеження хворих із порушенням автоматизму та збудливості. Основні структури, що забезпечують функцію автоматизму серця. ЕКГ ознаки порушень автоматизму: синусової тахікардії, синусової брадикардії, синусової аритмії, синдрому слабкості синусового вузла. Види екстрасистол. ЕКГ-ознаки синусової, передсердної, атріовентрикулярної та шлуночкової екстрасистол. Диференціація правота лівошлуночкових екстрасистол. Класифікація шлуночкових екстрасистол. Види аллоритмій. 2 19	2
	порушенням функції провідності та комбінованих порушеннях серцевого ритму Час проведення імпульсу по різних відділах провідникової системи серця. ЕКГ-ознаки сино-аурикулярної та внутрішньопередсердної блокади. Класифікація та ЕКГ-ознаки атріовентрикулярної блокади. Напади Моргань–Адамса–Стокса, причина їх виникнення та клінічні прояви. Внутрішньошлуночкові 2 19 блокади, диференціація блокади лівої та правої ніжки пучка Гіса. Ознайомлення з показаннями до проведення та правилами виконання електроімпульсної терапії.	
22.	ЕКГ- обстеження хворих із порушенням функції провідності та комбінованих порушеннях серцевого ритму . Ознайомлення з показаннями до проведення та правилами виконання електроімпульсної терапії. ЕКГ- та клінічні ознаки миготливої аритмії та фібриляції передсердь. Клініка та ЕКГ при тріпотінні шлуночків, пароксизмальній шлуночкової тахікардії, фібриляції шлуночків	2
	Залік.	2
Разом		18
Усього за 3-й курс		56
Змістовний модуль 5: «Симптоми та синдроми при захворюваннях серцевосудинної системи та органів дихання» .		

23	Лабораторні та інструментальні методи дослідження серцево-судинної системи. ЄКГ, ФКГ, ехокардіографія та доплерокардіографія, функціональні тести, велоергометрія, рентгенконтрастна коронарографія судин серця. Функції медсестри у підготовці до інструментальних лабораторних досліджень, вирішенні дійсних проблем пацієнта, у діагностичному та лікувальному процесах, мотивованому догляді та опіці. правила взяття біологічного матеріалу для досліджень, транспортування його в лабораторію. Значення додаткових методів дослідження для з'ясування клінічного діагнозу та динаміки перебігу хвороби. Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження	2
24	Виявлення дійсних проблем пацієнта при артеріальній гіпертензії. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження пацієнта. Функції медсестри у вирішенні дійсних проблем пацієнта, у діагностичному та лікувальному процесах, мотивованому догляді та опіці. Невідкладна долікарська допомога при ускладнених та	2

	неускладнених гіпертонічних кризах. Профілактика артеріальної гіпертензії. Дотримання особистої гігієни та безпеки медичної сестри. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».	
25	Основні симптоми та синдроми при артеріальних гіпертензіях. Гіпертонічні кризи. Визначення ВОЗ/МТГ для артеріальної гіпертензії, есенціальної гіпертензії (гіпертонічної хвороби) та симптоматичної гіпертензії. Основні фактори ризику гіпертонічної хвороби та механізми її розвитку. Класифікація гіпертонічної хвороби за рівнем артеріального тиску та за ураженням органів- мішеней. Основні скарги хворого на гіпертонічну хворобу, дані огляду, пальпації прекардіальної ділянки, перкусії меж серцевої тупості та аускультатії. ЕКГ-ознаки змін міокарда при гіпертонічній хворобі. Симптоматичні артеріальні гіпертензії. Ускладнені та неускладнені гіпертонічні кризи.	2
26	Виявлення дійсних проблем пацієнта при атеросклерозі. Визначення ВОЗ/МТГ. Основні фактори ризику. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження пацієнта. Функції медсестри у вирішенні дійсних проблем пацієнта, у діагностичному та лікувальному процесах, мотивованому догляді та опіці. Значення додаткових методів дослідження для з'ясування клінічного діагнозу та динаміки перебігу хвороби. Дотримання особистої гігієни та безпеки медичної сестри. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».	2

27	Основні симптоми та синдроми при атеросклерозі. Класифікація за ураженням органів–мішеней. Основні скарги хворого, дані огляду, пальпації прекардіальної ділянки, перкусії меж серцевої тупості та аускультатії. ЕКГ–ознаки змін міокарда при атеросклерозі. Лабораторна діагностика атеросклерозу. Профілактика атеросклерозу.	2
28	Ішемічна хвороба серця: основні симптоми та синдроми при стенокардії та інфаркті міокарда. Визначення поняття „ішемічна хвороба серця” (ІХС). Основні патогенетичні механізми та фактори ризику ІХС. Сучасна класифікація ІХС. Визначення та основні клінічні прояви стенокардії. Функціональні класи стенокардії. Методи об’єктивної діагностики стенокардії (ЕКГ, добове моніторування ЕКГ, навантажувальні тести, сцинтиграфія серця, коронарографія).	2
29	Визначення та основні клінічні прояви гострого інфаркту міокарда. Дані фізикальних методів обстеження хворих на гострий інфаркт міокарда. Періодизація інфаркту міокарда. ЕКГ– зміни при різних формах інфаркту міокарда в різні періоду його перебігу. Сучасні лабораторні маркери некрозу міокарда Функції медсестри у вирішенні дійсних проблем пацієнта, у діагностичному та лікувальному процесах, мотивованому догляді та опіці.	2
30.	Виявлення дійсних проблем пацієнта при стенокардії та інфаркті міокарда. Критерії оцінювання стану пацієнта. Методи діагностики (лабораторні та інструментальні), участь медичної сестри в їх проведенні. Особливості роботи медичної сестри в блоках інтенсивної терапії. Невідкладна долікарська допомога при больовому нападі та при гострих	2

	ускладненнях інфаркту міокарда (кардіогенний шок, набряк легень, серцева астма та ін.). Правила використання наркотичних засобів. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика. Дотримання особистої гігієни та професійної безпеки медичної сестри.	
31	Мітральні вади серця: основні симптоми та синдроми на підставі клінікоінструментальних методів обстеження. Визначення та розповсюдженість вад серця, частота ураження серцевих клапанів. Ревматизм, сучасна класифікація та основні клінічні прояви. Основні причини та механізми розвитку мітральної недостатності та мітрального стенозу. Зміни гемодинаміки при мітральних вадах серця. Значення рефлексу Китаєва. Основні скарги хворих на мітральний стеноз та недостатність мітрального клапана. Дані огляду, пальпації передсерцевої ділянки та перкусії при мітральних вадах серця. Аускультативна картина мітрального стенозу та мітральної недостатності. ЕКГ– та ФКГ–ознаки мітральних вад серця. Рентгенологічні ознаки мітральних вад. Поняття про пролапс мітрального клапана.	2

32	Аортальні вади серця: основні симптоми та синдроми на підставі клінікоінструментальних методів обстеження. Етіологічні фактори та механізми розвитку аортальної недостатності та аортального стенозу. Зміни гемодинаміки при аортальних вадах серця. Основні скарги хворих на аортальний стеноз та недостатність аортального клапана. Дані огляду, пальпації передсерцевої ділянки та перкусії при аортальних вадах серця. Аускультативна картина стенозу аортального отвору та аортальної недостатності. ЕКГ– та ФКГ–ознаки аортальних вад серця. Рентгенологічні ознаки аортальних вад.	2
33	Синдром серцевої та судинної недостатності при захворюваннях серцевосудинної системи. Критерії оцінювання стану пацієнта при гострій серцево-судинній недостатності. Невідкладна долікарська допомога при непритомності, судинному та кардіогенному шоку, колапсі, серцевій астмі, набряку легень. Виявлення медичною сестрою дійсних проблем пацієнта при хронічній серцевій недостатності з різними клінічними стадіями (I, IIА, IIВ, III). Участь медсестри у діагностиці. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація.	2
34	Синдром хронічної серцевої недостатності при захворюваннях серцевосудинної системи. Визначення серцевої недостатності та основні патогенетичні шляхи її розвитку. Сучасна класифікація серцевої недостатності (стадії серцевої недостатності, гемодинамічний варіант, функціональні класи пацієнтів). Основні клінічні прояви серцевої недостатності та дані інструментальних методів дослідження, що підтверджують її наявність. Судинна недостатність та основні її різновиди: знепритомнення, колапс, шок. Поняття про синкопальні стани, механізм їх виникнення та основні клінічні прояви	2
35	Специфіка роботи медичної сестри в кардіологічному відділенні (стаціонарі), відділенні (палаті) інтенсивної терапії. Дотримання правил техніки безпеки, професійної безпеки та охорони праці в галузі. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під	2

	тиском, балонами з газом. Виконання чинних наказів МОЗ України «Прооги за спеціальністю затвердження протоколів надання медичної допом “Кардіологія”».	

	Разом	26

МОДУЛЬ 2. Основні методи обстеження хворих та семіотика ураження шлунковокишкового тракту та сечо-вивідної системи.

Змістовий модуль 1. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях шлунково-кишкового тракту умови пошкодження слизової оболонки шлунка та 12-палої

КИШКИ.		
1	Особливості больового синдрому в залежності від локалізації процесу, патологічного вогнища та стану кислотопродукуючої функції шлунка. Етіологія, критерії діагностики, прояви диспептичного синдрому. Розповсюдженість хелікобактеріозу, умови пошкодження слизової оболонки шлунка та 12-палої кишки. Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.	2
2	Основні симптоми та синдроми при функціональних захворюваннях ШКТ: рефлюксна хвороба; основні клінічні та лабораторні прояви. Визначення та принципи сучасної класифікації. Поняття про дискінезії жовчовивідних шляхів та їх типи. Основні скарги хворих. Дані фізикального обстеження хворих. Поняття про кутанно-вісцеральні та вісцero-кутанні симптоми при захворюваннях жовчовивідних шляхів.	2
3	Виконання медсестринського процесу при гострому і хронічному гастриті. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, до проведення інструментальних обстежень. Виконання лікарських призначень. Основні симптоми та синдроми при гастриті. Визначення та сучасна класифікація гастриту.	2
	Основні етіологічні чинники. Профілактика гастриту.	
4	Виконання медсестринського процесу при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Основні симптоми та синдроми при виразковій хворобі. Клініко-інструментальне та лабораторне дослідження хворих на пептичну виразку шлунка та 12-палої кишки, Визначення та сучасна класифікація	2
	пептичної виразки шлунка та 12-палої кишки. Основні етіологічні чинники цих захворювань. Основні скарги хворих на виразкову хворобу.	

5	Виконання медсестринського процесу при захворюваннях жовчного міхура та жовчновивідних шляхів. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях жовчновивідних шляхів: хронічному холециститі, холангіті, жовчнокам'яній хворобі; основні клінічні та лабораторні прояви хронічних гепатитів і цирозів печінки. Визначення та принципи сучасної класифікації хронічного холециститу та холангіту. Поняття про дискінезії жовчновивідних шляхів та їх типи. Основні скарги хворих на холецистит і холангіт. Дані фізикального обстеження хворих із хронічним холециститом та холангітом. Поняття про кутанно-вісцеральні та вісцерокутанні симптоми при захворюваннях жовчновивідних шляхів. Інструментальні методи дослідження при патології жовчновивідних шляхів, лабораторна діагностика та результати дуоденального зондування. Жовчнокам'яна хвороба: основні скарги та дані фізикального обстеження. Особливості больового синдрому. Основні прояви жовтяничного синдрому та синдрому холестазу, їх лабораторні ознаки.	4
6	Виконання медсестринського процесу при хронічному гепатиті. Визначення та принципи сучасної класифікації хронічного гепатиту та цирозу печінки. Основні етіологічні чинники розвитку гепатиту та цирозу печінки. Механізм ураження печінки при гепатитах вірусної етіології. Основні скарги хворих на гепатити та цирози печінки, особливості результатів огляду та дані фізикального обстеження. Морфологічні та біохімічні ознаки ураження печінки. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання.	2
7	Оцінювання стану пацієнта на основі суб'єктивного та об'єктивного обстежень, виявлення дійсних проблем пацієнта при цирозі печінки, портальній гіпертензії. Медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта та участь в лабораторних дослідженнях та інструментальних обстеженнях (радіоізотопному скануванні, УЗД печінки, біопсії, лапароскопії, езофагодуоденоскопії), спостереження та догляд за пацієнтом, виконання призначень лікаря. Невідкладна долікарська допомога при ускладненнях (стравохідношлунковій кровотечі, печінковій комі, набряковому синдромі, геморагічному синдромі).	2
8	Хронічний панкреатит. Медсестринський процес при хронічному панкреатиті. Профілактика хронічного панкреатиту. Хронічний ентерит. Медсестринський процес при хронічному ентериті. Профілактика хронічного ентериту. Хронічний коліт. Медсестринський процес при хронічному коліті. Профілактика хронічного коліту.	2
9	Основні симптоми та синдроми при захворювання кишковника. Неспецифічний виразковий коліт, синдром подразненого кишковника. Клініко-інструментальне та лабораторне дослідження хворих. Визначення та сучасна класифікація. Основні етіологічні чинники цих захворювань. Основні скарги хворих.	2
Разом		20

	Сучасний погляд на кровотворення. Функції гемопоетичної системи: транспортна, захисна, гемостатична, регуляційна електролітів і води, терморегуляційна, зв'язок між органами і тканинами. Анемія. Визначення, етіологія, класифікація. Основні симптоми при анемії. Постгеморагічна (гостра, хронічна), залізодефіцитна, мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (набута, вроджена). Медсестринський процес при анемії: медсестринське обстеження, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, визначення рівня заліза в сироватці крові, копрології) та інструментальних обстежень (різних видів ендоскопії, ЕКГ тощо). Вирішення дійсних проблем та потреб пацієнта. Принципи лікування. Профілактика.	4
	Гемобластоз. Визначення. Етіологія. Класифікація пухлинних захворювань кровотворної і лімфоїдної тканин. Медсестринський процес при гострому мієлоїдному та лімфоїдному лейкозі, хронічних мієлопроліферативних захворюваннях (хронічному мієлолейкозі, справжній поліциємії, ідіопатичному мієлофіброзі, есенціальній тромбоцитемії) та лімфопроліферативних процесах. Медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стеральної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика.	4
	Геморагічні захворювання. Визначення. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при геморагічних захворюваннях (тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі): визначення, дійсні проблеми пацієнта, медсестринські діагнози. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до	4
	проведення додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, коагулограми, рентгенографії суглобів, МРТ, МЯР тощо). Виконання лікарських призначень. Профілактика.	
	Разом	12

МОДУЛЬ 3. Основні методи обстеження хворих та семіотика уражень органів ендокринної та сечо-вивідної систем у клініці внутрішніх хвороб		
Змістовний модуль 7: «Методика обстеження, основні симптоми та синдроми при захворюваннях нирок та органів сечовивідної системи.		
	Скарги хворих при ураженні нирок та результати фізикального обстеження хворих. Методи діагностики. Загальноклінічне дослідження сечі. Можливості інструментальної діагностики патології нирок.	4
	Лабораторне дослідження сечі, аналіз та інтерпретація результатів загальноклінічного аналізу сечі, дослідження сечі за Нечипоренком, Амбюрже, Адис–Каковським, Зимницьким. Сечовий, нефротичний синдроми при захворюваннях нирок. Результати біохімічного дослідження крові при патології нирок. Основні симптоми та синдроми захворювань нирок та сечовивідних шляхів. Сечовий та дизурічний синдроми. набряковий синдром та синдром артеріальної гіпертензії та ниркової кольки.	
	Основні симптоми та синдроми при захворюваннях нирок - гострому та хронічному гломерулонефриті. Визначення та сучасна класифікація гломерулонефриту. Основні механізми розвитку гломерулонефриту. Скарги хворих та результати фізикального обстеження хворих на гломерулонефрит. набряковий синдром та синдром артеріальної гіпертензії при гломерулонефриті. Синдром ниркової недостатності.	4
	Основні симптоми та синдроми при гострому та хронічному пієлонефриті. Хронічна хвороба нирок. Загальноклінічне дослідження сечі. Визначення та сучасна класифікація пієлонефриту. Основні механізми розвитку пієлонефриту. Скарги хворих при ураженні нирок та результати фізикального обстеження хворих на пієлонефрит.	4
	Нирковокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової кольки. Особливості догляду за пацієнтами. Профілактика захворювання. Хронічна хвороба нирок. Етіологія. Класифікація, стадії. Методи діагностики (ренографія, сканування, комп'ютерна томографія). Принципи лікування. Види діалізу. Трансплантація нирки. Особливості спостереження, догляду та опіки над пацієнтами.	4
	Разом	16
Змістовний модуль 8: «Методика обстеження, основні симптоми та синдроми при ендокринних захворюваннях.		

	Дифузне тиреотоксичне воло (зоб). Ендемічне воло. Гіпотиреоз. Мікседема. Визначення. Етіологія. Медсестринський процес при хворобах щитоподібної залози: підготовка пацієнта до проведення специфічних додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Виконання призначень лікаря. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика захворювань щитоподібної залози	4
	Цукровий діабет. Визначення. Етіологія, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес при цукровому діабеті: визначення дійсних проблем пацієнта, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення додаткових методів обстеження (загального та біохімічного аналізів крові, крові на рівень глюкози, глюкозотолерантного тесту, аналізу сечі на глюкозу, УЗД підшлункової залози, обстеження очного дна, ЕКГ тощо). Невідкладна допомога при гіпер- та гіпоглікемічній комі. Лікування	4
	медикаментозна та дієтотерапія. Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії та дієтотерапії. Диспансеризація, профілактика.	
	Ожиріння. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес при ожирінні. Ступені ожиріння (їх критерії) за різними методиками. Значення раціонального харчування та фізичної активності в профілактиці аліментарного ожиріння.	2
10.	Диференційний залік	2
Разом		12
Усього за 4-й курс		84
РАЗОМ за дисципліну		140

7. Самостійна робота

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

- 1 Деонтологічні особливості спілкування з пацієнтом. Відпрацювання практичних навичок
- 2 Радіоізотопні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні ³ Ендоскопічні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні
- 4 Ультразвукові методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні ⁵ Функціональні методи діагностики. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні

- 6 Пневмосклероз. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 7 Емфізема легень. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 8 Абсцес легень. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 9 Професійна інтоксикація: свинцем, хлорорганічними, фосфорорганічними, ртутьорганічними, миш'яковмісними сполуками. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 10 Вібраційна хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 11 Променева хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 12 Кардіоміопатія. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 13 Міокардити неревматичного походження. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 14 Септичний ендокардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 15 Гострий та хронічний перикардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок
- 16 Підготовка пацієнта до діагностичних процедур в поліклінічному відділенні
- 17 Основи здорового способу життя. Навчання пацієнта і його оточення
- 18 Навчання пацієнта та його оточення техніці застосування різних лікувальних засобів
- 19 Основи раціонального та дієтичного харчування. Навчання пацієнта і його оточення
- 20 Специфічна та неспецифічна профілактика туберкульозу. Виготовлення санітарного бюлетеня
- 21 Методи визначення добового діурезу, водного балансу. Навчання пацієнта і його оточення
- 22 Медична та соціальна реабілітації в кардіології. Відпрацювання навичок та вмінь
- 23 Медична реабілітація в інфарктному відділенні. Відпрацювання навичок та вмінь
- 24 Медична та соціальна реабілітація у відділенні постінфарктної реабілітації. Відпрацювання навичок та вмінь
- 25 Медсестринський процес при хворобах органів дихання. Удосконалення практичних навичок та вмінь
- 26 Медсестринський процес при хворобах серцево-судинної системи.

Удосконалення практичних навичок та умінь

- 27 Запальні захворювання тонкої кишки. Медсестринський процес.
Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 28 Запальні процеси товстої кишки. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 29 Функціональні розлади шлунка. Медсестринський процес.
Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 30 Гострі стани в гастроентерології. Медсестринський процес. 3 Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 31 Панкреатит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь 32 Рак шлунка. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 33 Печінкова недостатність. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 34 Гестози. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 35 Амілоїдоз нирок. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь 36 Проведення рекомендацій дієтотерапії при захворюваннях нирок. Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 37 Види діалізу. Участь у проведенні діалізу.
Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 38 Системний васкуліт. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь 39 Дерматоміозит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 40 Деформівний остеоартрит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь 41 Вузликосий перикардит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 42 Сироваткова хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь 43 Синдром Лаєла. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь 44 Анемія. Проведення рекомендацій дієтотерапії. Відпрацювання практичних навичок та умінь 45 Мієломна хвороба. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь 46 Злоякісні лімфоми. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь
- 47 Тромбофілії. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та умінь

- 48 Захворювання наднирників. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь
- 48 Захворювання гіпофізу. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь
- 49 Пухлини щитоподібної залози. Мед сестринське обстеження. Реалізація медсестринських втручань
- 50 Тиреоїдит. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь
- 51 Гіповітамінози. Причини виникнення та проблеми пацієнта, вирішення, відпрацювання практичних навичок та вмінь
- 52 Нецукровий діабет. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок та вмінь

10. Індивідуальні завдання Таблиця для оцінки індивідуальної роботи студентів

№ п.п.	Вид роботи	Кількість балів
1.	Участь у роботі СНТ на кафедрі	2 бали
2.	Підготовка та захист реферату з заданої теми	2 бали
3.	Участь у підготовці методичних матеріалів кафедри (схем, таблиць, стендів)	3-4 бали
4.	Підготовка доповіді та виступ на студентської наукової конференції:	
	• кафедральної	3 бали
	• університетської та регіональної	4 бали
	• республіканської	5 балів
5.	Отримання призового місця та нагороди на конференції та олімпіаді:	
	• університетської	5 балів
	• регіональної	6 балів
	• республіканської	7 балів

11. Методи навчання

Методами навчальної роботи, згідно з програмою та навчальним планом, є:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна робота студентів;
- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- індивідуальні консультації зі студентами.

12. Види та методи контролю

Види: поточний, залік, диференційний залік, контроль володіння практичними навичками. Методи:

1. тестування та бліц-опитування;
2. розв'язування ситуаційних задач;
3. проведення клінічних досліджень;
4. оцінка і трактування клініко-лабораторних та інструментальних обстежень;
5. питання до поточного контролю;
6. контроль практичних навичок.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік, диференційний залік.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки заліку (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі студентами. При оцінюванні навчальної діяльності студентів необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю:

тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “ВІДМІННО” отримує студент, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому студент не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “ДОБРЕ” отримує студент, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “ЗАДОВІЛЬНО” отримує студент, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “НЕЗАДОВІЛЬНО” отримує студент, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

(для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацювати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має

конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі; - «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі; - «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 1 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано

82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

16. Рекомендована література Базова

1. Навчальний посібник. Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб. Для самостійної підготовки студентів до практичних занять. Сиволап В.В., Григор'єва З.Ю., Олійник О.І., Авраменко Н.Ф., Герасько М.П., Кравченко Т.В., Лихасенко І.В., Полівода С.В. Запоріжжя 2012 р. ЦМК МОЗ України.
2. Дзяк Г.В., Нетяженко В.З., Хомазюк Т.А. та ін. Основи обстеження хворого та схема історії хвороби (довідник). – Дн-ск, Арт-прес, 2002.
3. Дзяк Г.В., Хомазюк Т.А., Нетяженко В.З. Основи діагностики внутрішніх хвороб (довідник). – Дн-ск, видавництво ДДМА, 2001.
4. Історія хвороби. Навчально-методичний посібник для студентів II-III курсів медичних факультетів. /Сиволап В.В., Лукашенко Л.В., Лихасенко І.В., Олійник О.І., Авраменко Н.Ф., Герасько М.П., Курілець Л.О., Полівода С.В., Познанська К.О., Кравченко Т.В., Жеманюк С.П. – Запоріжжя, 2016. – 72 с.
5. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А.
Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник.-К.: ВСВ «Медицина», 2010.-720 с.
6. Нетяженко В.З. Алгоритми діагностики в клініці внутрішніх хвороб, К., Хрещатик, 1996.
7. Никула Т.Д., Шевчук С.Г., Мойсеєнко В.О., Хомазюк В.А.
Пропедевтика внутрішніх хвороб.- К.,1996
8. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за хворими / За заг. ред. Єпішина А.В. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.
9. Яворський О.Г., Ющик Л.В. Пропедевтика внутрішніх хвороб у запитаннях і відповідях. К.: "Здоров'я", 2003.

10. Щуліпенко І.М. Пропедевтика внутрішньої медицини: Загальна семіотика і діагностика. – К.: Медицина, 2008. – 304с.

Допоміжна

1. Василенко В.Х. Введение в клинику внутренних болезней.- М.: Медицина, 1985.
2. Губергриц А.Я. Непосредственное исследование больного.- М.: Медицина, 1972.
3. Нетяженко В.З., Полишко В.К., Семина А.Г. Руководство к практическим занятиям по семиотике и диагностике в клинике внутренних болезней (в 2х томах); К: "Хрещатик", 1994.
4. Основи медичних знань та методи лікування за Девідсоном (т.1-2) - пер. с англ., Київ:"Кобза",1994.
5. Пелешук А.П., Передерій В.Г., Рейдерман М.І. Фізичні методи дослідження в клініці внутрішніх хвороб. - К.: Здоров'я, 1993.
6. Передерій В.Г., Нетяженко В.З., Семина А.Г. Методика обстеження в клініці внутрішніх болезней.- К: Б.И.,1994.

17. Інформаційні ресурси 1.

1. [http:// www.sundays. com. ua/auscult](http://www.sundays.com.ua/auscult).
2. [http:// www.bioscience. org/atlasses/heart](http://www.bioscience.org/atlasses/heart)
3. [http:// www.ecg.ru](http://www.ecg.ru)

4. [http:// www.ecglibrary. com/ecghome. html](http://www.ecglibrary.com/ecghome.html)